

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

PARARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Școala noastră.

Un învățător conștiu de chemarea-i sublimă apucat de vârtejul războiului și dus pe front de a apăra tronul și patria și cu arma, într'un moment sentențios pentru dânsul, ajunge în tabăra de eroi, ba mai apoi glorificat cu medaliilor și laude și în urmă scris: *A murit moarte eroică*, zic acel învățător de ar învia azi, ar zice: Oh. scumpa mea școală! Ani de-arândul am lucrat în tine și eram mândru, că pot cultiva dragostea de patrie, tron, neam și lege. Și ambițios am fost, când în fruntea elevilor mei, ajunși și ei înrolați, cu cântece de vitejie am plecat la front, să dăm lovitură de moarte aceluia dușman, carele cutează să ne atace patria, moșia și bunurile noastre de orice soi. Și înfricatu-s'a dușmanul, văzându-ne disprețuitori de moarte, unul ca toți și toți ca unul.

Și acel meteor apus, colegilor de-acasă ni-ar zice: În vremuri de pace cu voi am lucrat în ogorul culturii; prin stăruința noastră, prin munca școlii noastre am dat patriei eroii dela Ivangorod și pe toate fronturile. Știu eu aceia, că voi, cei rămași acasă încă ați săvârșit o muncă titanică. Colectați pentru văduve și orfani, trimis-ați haine pentru bravii luptători, din neajunsul vostru semnat-ați împrumuturi de războiu, și la această faptă mărețată îndemnat-ați și pe sătenii voștri. Pe nefericiții refugiați iați adăpostit și nutrit. Cu un cuvânt și voi ați luptat cu armele carității întocmai ca noi cu armele focului. Deci laudă vouă colegilor, pentru că din puștinul vostru prin os ați jertfit pe altarul patriei.

Dar iubiți colegi și toți cei chemați, iertați-mi mie, dacă vă spun, că afacerile pedagogice sunt date la o parte. Trebuie știut, că rezbelul a creiat o mulțime de împrejurări, pe cari trebuie studiate. Trebuie studiată psihologia micilor orfani sau și acelor copii, cari-și văd părinți invalizi, din care psihologie trebuie creiată o pedagogie nouă, conform căreia micii nevinovați, rămași pe urma ravagiilor, să fie instruiți și educați spre o viață nouă, căci altcum acei nefericiți auzind numai bocetele mamelor, ori tânguirea taților invalizi, vor crește numai

ca un ce inconștiu, pătrunse fiind sufletele lor numai de colori negre. Astfel de psihologie și pedagogie se poate studia numai prin scrisul, public și prin dispute. Din lumea umbrelor observ, că toate ziarele, de orice nuanțe, sunt lipsite de scrisuri pedagogice, iar conferințele învățătorești și-au dat sufletul. Și dacă sufletul lipsește, la ce e mai bun trupul? Între limitele legii toate celea bune și folositoare sunt permise.

Zorile păcii au apărut pe orizont, dar să apără odată — cu aceste zori — și nașterea unei activități rodnice pe terenul școlar.

Începutul timpului de tranziție, pentru viața cea nouă, e în fașe. Această fașe trebuie deslegată încetul cu încetul. Patria totdeauna va avea lipsă de eroi, precum și biserica de adevărați credincioși, pe cari numai, și de o mie de ori, numai școala îi poate da. Până aci spiritul, ce planează.

Adaog eu: Chestia învățământului poporal trebuie deschisă și pusă la ordinea zilei. Să nu se vorbească de oportunitate, căci studiul psihologico-pedagogic, nu e un ce efemer, ci e un factor pururea curgător, ce nu-și are nici începutul nici sfârșitul, prin urmare și are continuitatea sa, căruia nu ne este permis să căutam a-i pune stavilă. (db din N).

Reorganizarea

învățământului teologic și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor.

(Urmare).

Studentii în teologie și cvalificațiunea învățătorească.

La institutul nostru elevii cu maturitate gimnazială sunt obligați să câștige și diploma de învățător în timpul studiului teologic. Îndatorirea aceasta însă este spre paguba educației teologice, de aceea încă în anul trecut am prezentat conferinței prof. un memoriu, pe care acum — fiind vorba de reforma învățământului — mă simt dator a-l lua și în cadrele acestui elaborat.

O afacere, care în timpul din urmă a preocupat mult autoritățile noastre bisericești. a fost lipsa de învățători, care din zi în zi devine tot mai simțită. Chestia aceasta s'a ocupat și congresul național-

bisericesc și pentru sporirea contingentului de învățători a decretat, ca studenții în teologie cu opt clase și maturitate să fie obligați a-și câștiga diploma de învățător. În conformitate cu acest concluz și sinodul eparhial din dieceza Aradului — prin concluzul Nr. 30 din 1913 — a obligat la examen de calificare învățătoresc pe teologii, cari au calificarea cerută de lege.

Prin măsura aceasta se intenționează ajutorarea școlii confesionale, și din interes oăștesc se cereau jertfe și elevilor cari se pregătesc pentru cariera preotească, de sine înțeles fără a atinge ori a împiedeca cât de puțin educația specială teologică. Este doară evident că ceice s'au înscris în teologie, trecue să se pregătească în locul întâi pentru chemarea preotească.

Dar în practică dispoziția amintită are inconvenientele sale, pe cari — în urma experienței făcute în această privință — mă simt dator a le arăta și a le supune deliberării conferinței profesionale.

1. Este un neajuns, că obținerea diplomei de învățător se impune numai elevilor cu 8 clase și maturitate, pe când ceilalți cu pregătiri inferioare, cari dau contingentul cel mai mare pentru institutul nostru, sunt scutiți de îndatorirea aceasta.

Deosebirea aceasta nu se poate justifica, mai ales dacă vom avea în vedere organizația învățământului în mitropolia noastră. În biserica noastră toți parohii — fără deosebire de pregătiri — sunt directori școlari și sub raportul acesta toți elevii trebuie să primească instrucție egal de îngrijită, până când se va susține organizația actuală.

Nu justifică deosebirea aceasta nici necesitatea, din care a emanat dispoziția amintită, fiindcă tocmai în parohiile mai mici, unde nu vor fi preoți cu pregătiri superioare se va simți mai mult trebuința de învățători și de supliniri. Posturile de învățător sunt vacante mai adeseori în comunele mai mici, dorind fiecare învățător să ajungă în locuri mai bune, de aceea aici este mai simțită și trebuința, ca — până la îndeplinirea postului de învățător — preotul să se îngrijească de școală. Pentru școlile dela orașe și din comunele mari se vor afla totdeauna învățători calificați și aici nu se va cere sprijinul teologilor cu calificare învățătorescă.

Este deci prea firesc, că elevii noștri vor fi numiți mai ales în comunele mici, la cari nu se vor afla învățători. Dar în cazul acesta obligarea lor la serviciul de învățător va avea aparența unui canon numai din cauza calificărilor lor superioare, de vreme ce elevii cu pregătiri inferioare sunt scutiți de îndatorirea aceasta. Ar putea urma și situația ciudată, ca elevul cu pregătiri inferioare, ca director școlar, să ajungă superiorul său de mai înainte cu pregătiri neasemănate mai bune.

2. Dispoziția amintită influențează păgubitor educația teologică tocmai a elevilor cu pregătiri superioare. Până când elevii cu calificare inferioară pot să-și vadă liniștit de studiile teologice, până atunci elevii cu maturitate, obligați să asculte unele studii pedagogice și să se pregătească pentru examenele pedagogice — sunt condamnați să ia studiile teologice, în lipsă de timp fizic, mai puțin temeinic. Că lipsește în adevăr timpul fizic, să se ocupe intensiv în studiile teologice și să-și poată câștiga cultura teologică, la care îi îndreptătesc pregătirile, se poate dovedi cu cazuri concrete.

În anul școlar 1915/16 — edificiul nostru fiind transformat în spital militar — s'au ținut cursuri al-

ternative într'un local improvizat, dela 8-1 înainte de amiază s'au ținut cursuri la institutul pedagogic, iar dela 2-6 după amiază la institutul teologic. Dar elevii cu 8 clase și maturitate au fost obligați să asculte cursuri și înainte de amiază la institutul pedagogic, să asiste la orele de practică și să facă lecțiile pentru școala de aplicație alături de studenții în pedagogie. Astfel trecea și timpul înainte de amiază, fără să-și poată vedea de studiile teologice, câtă vreme colegii lor cu pregătiri inferioare au putut studia neconturbăți.

Mai este de adăugat, că tot elevii cu maturitate sunt împărțiți de catiheți la școlile elementare din Arad. Lucrul acesta — obstrăgând de noua îndatorire pe care o impune — are și partea rea, că silește pe elevi să să absenteze dela cursuri, ce este hotărât în detrimentul educației lor. Și de îndatorirea aceasta sunt scutiți elevii cu pregătiri inferioare. Se poate spune dar hotărât, că astăzi în institutul nostru teologic s'a creat o situație privilegiată elevilor cu pregătiri inferioare, și o situație imposibilă elevilor cu opt clase și maturitate, care nu va întârzi să-și arete urmările rele în aceea, că tot mai puțini elevi cu pregătiri superioare vor veni, și astfel se va reduce și mai mult nivelul acestui institut, de altfel și acum destul de redus din cauza pregătirilor atât de eterogene ale elevilor.

(Va urma.)

Cuvântare

ținută la înmormântarea unui soldat exhumat și transportat acasă.

Triști credincioși!

A sosit iarăși toamna frumoasă! Economii își pregătesc mereu plugurile și pornesc voioși la câmp. Aerul e proaspăt și sănătos, văzduful se cutremură de cântecile arătorilor amestecat cu cel al paserilor. Economii îmbracă pământul cu vestmânt nou pentru iarnă *E vremea lucrului și a vioșiei*, de aceea nu a mai avut răposatul de astăzi și economul harnic de altădată stare în pământ străin. Trupul lui și-a găsit odihna meritată în codrii nespuse de frumoși ai unei țări îndepărtate de noi, pe cari parecă de aceea i-a făcut Dzeu ca să-i admiri și să odihnești în ei o clipă, un ceas, ori o vecinicie. Țărâna sa s'a înfrățit cu țarina; dară sufletul nu a putut uita nici decum legăturile de iubire, în care a stat înainte de moarte cu cei ai lui și de aceea de 3 ani de zile s'a dorit necontenit acasă. Și bunul Dzeu, care poartă grije tuturor, i-a ascultat dorul și oftările și după 3 ani de odihnă în pământ străin l-a adus acasă între ai săi, la nevastă, la mamă, la frate și la neamuri. Acum iarăși e în apropierea holdelor lui pe care le-a iubit așa mult. Cât i-a fost lui de drag să are și samene, să se poarte în grăul înalt rodit și plin de flori. De ce i-a fost mai drag în viață, are acum parte iarăși.

După o despărțire grea, iară să întâlnește cu voi toțicari ia-ți fost dragi.

Numai bunul Dzeu știe cât a dorit de mult răposatul să se întâlnească cu voi viu și sănătos, dară Tatăl cel ceresc, a cărui voie se împlinește în ceriuri și pe pământ, așa a hotărât, ca el să se întoarcă la casa iubită fără suflare, în sicriu și cu cruce la cap. Cu aceste semne triste a intrat în casa părintească, pe care ca un copil bun a stimat-o și iubit-o foarte mult. În străinătate a învățat să iubească și mai fierbinte căminul părintesc și s'a hotărât ca pentru nici o comoară în lume nu l-ar mai părăsi reîntors acasă. Și iată moartea nemiloasă cu câtă ușurință îl desparte de locul cel mai iubit în lume! Răposatul în viața sa cugetă adeseori că atunci, când va ajunge în satul său, de bucurie și de fericire va cutriera toate străzile ca să vadă și să se întâlnească cu toți cunoscuții, pe o clipă, două. Și iată ce scurtă-i calea în satul iubit, de acasă până la sf. biserică și de aici până la morminți.

Cât de mult a iubit lumina și petrecerea în liber și iată acum trebuie să se sălășluiască într'un mormânt mic și întunecos.

Mare este jalea lui și mare durerea voastră, a celor ce l-ați iubit: nevastă, mamă, frate și nemuri.

Nu mai plângeți și nu mai suspinați însă, pentru că iubitul vostru soț, fiu și frate, murind înainte de vreme, a ajuns mai degrabă la ținta pe care și-o dorește fiecare muritor.

Fiecare din noi, triști ascultători, dorește din inimă pacea, iubirea, liniștea, odihna, cu un cuvânt binele, care să nu se schimbe în rău niciodată, dară binele acesta neschimbabil nu se află pe pământ, ci în ceriuri și iată iubitul nostru acolo se află unde nu este durere, scârbă și suspin pământesc, ci bucurii fără de capăt, căci zice scriptura:

„Cele ce ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit și inima nu a putut pricepe, acestea le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-l iubesc“.

Iată partea iubitului nostru răposat!

Mângâiați-vă inima întristată cu credința creștină, că numai trupul omului este peritor, pe când sufletul, fiind suflarea lui Dumnezeu, viețuiește vecinic. Iubiți-l pe răposatul vostru cu toată inima ca și până acum, și el va simți iubirea voastră întregă din sferele cele cerești. În ceruri va petrece sufletul lui, pentru că pe pământ a împlinit totdeauna poruncile dumnezeiești și a dus o viață creștină adevărată.

Și acum când se desparte de voi toți pe care v'a iubit așa mult, vă adresează puține cuvinte de adio cum i-se cuvine unui călător grăbit.

Iubita mea soție! rămâi cu bine. Îți mulțumesc pentru iubirea și credința ta, care mi-ai arătat-o în scurta noastră viață conjugală și rog pe bunul Dzeu să-ți răsplătească cu bine, binele de care m'ai făcut părtaș. Te rog să nu mă uiți, ci din când în când să vii la mormântul meu și măcar deși inima mea s'a prefăcut în țărână, tot te voi simți și-mi va cădea bine.

Scumpă mamă! Îți mulțumesc și ție pentru iubirea ta fierbinte, cu care m'ai iubit toată viața. Totdeauna am căutat să-ți fac bucurie, împlinindu-mi totdeauna datorințele cu scumpătate acasă și pe câmpul de luptă. Nu mă uită nici tu! Dumnezeu să-ți ajute în năcazuri și să-ți ocrotească bătrânețele tale.

Iubite frate! Adio! Te-am iubit și te iubesc totdeauna și rog pe Dumnezeu în clipa despărțirii, să-ți fie sfetnic și binevoitor pe drumul greu al vieții. Neamuri și cunoscuți rămâneți cu bine, de câteori îți trece pe lângă mormântul meu, săruțați-mi crucea în semn de aducere aminte, căci mult v'am iubit pe voi.

Adio vă zic la toți când plec pe drumul, care duce în viața de veci. Amin.

Optimismul Mântuitorului.

Testamentul Nou e cartea optimismului, cartea cea mai clasică a bucuriei ideale pe pământ. Inceputul îi este străbătut de razele bucuriei luminoase, ivite în preajma nașterii Mântuitorului, iar sfârșitul îi răsună armonios de glasul mulțimei nenumărate, care caută cu putere: Aleluia. De pe fiecare pagină — povestească ori de bine, ori de răutate — se desprinde în taină glas de bucurie, eradiază cu evidentă clară: optimismul Mântuitorului. Chiar și în ceața clipitelor sinistre, când ceata celor doisprezece prieteni buni se întrunește în liniște sombră, la cina cea din urmă, în amurgul actului crucificării, Mântuitorul zice între altele ucenicilor: „Acestea am vorbit vouă, ca bucuria mea să rămână în voi și bucuria voastră să fie deplină“. (Ioan 15, 11). Și când se desparte preținul lor cel mai bun, ucenicii „în toate zilele stăruiesc cu un cuget în biserică și frângând pâinea prin case, primesc mâncarea cu bucurie și curățenie de inimă, laudând pe Dumnezeu“. (Fapt. ap. 2, 46). Sbicuiți pentru focul credinței lor statornice, ei se depărtează cu fruntea glorios ridicată, din fața sine-driului ipocritic „bucurându-se că s'au socotit a fi vrednici defăimării, pentru numele lui“. (Fapt. ap. 5, 41). Când este aruncat în temniți reci și umede un ucenic al lui Hristos, la miezul nopții liniștite, când lumea întregă doarme, scufundată în vraja somnului, el „cântă cântece de laudă lui Dumnezeu“, (Fapt. ap. 16, 25) și, îndreptându-ne privirea ceretătoare spre pușcăria dela Roma, vom zări în un ungher întunecat un ucenic energic, care și din „lanțuri“ îi dictează soțului său meșter de scrisoare, cuvinte primenitoare, ca acestea: „Bucurați-vă în Domnul totdeauna și iarăși zic: Bucurați-vă!“ (Filip 4, 4). Testamentul Nou e bogat în acte tragice, că s'ar putea numi și: cartea lacrimilor și totuși este, în toată puterea cuvântului: cartea optimismului.

Religiunea expusă în cartea aceasta clasică, este religiunea celui mai înalt optimism ideal, pe fața pământului și ocupă cu tot dreptul locul prim între cele trei religii mari, misionale moderne: mohamedanismul, budhismul și creștinismul.

În dosul acestei cărți primenitoare de suflete, și în dosul acestei sfinte religii, tronează și o personalitate, per excellentiam optimistă. Tablourițele acelea lugubre, îmbrebenate de jale, creațiile picturii medievale, se prezintă mincinoase, în lumina relată-

rilor, cari caracterizează viața și opera uriașă a Mântuitorului, cu proporțiile ei gigantice. Autorul cărții și a religiei celei mai optimiste din lume, nu poate fi nici pesimist, nici mizantrop, ci numai spirit optimist.

Pregnant ne ilustrează optimismul său înalt, cele două scene frumoase, când ceata fariseilor făcându-i grave acuze, pentru neglijarea posturilor și pentru deasa-i învățare în societatea josnică a păcătoșilor, Mântuitorul justifică așa de plastic, obiectiv și logic, atitudinea sa personală, precum și a ucenicilor săi.

— „De ce postesc ucenicii lui Ioan și ucenicii fariseilor, iar ucenicii tăi nu postesc?!“ (Marc 2, 18) — strigară turbând de mânie învățăceii fariseilor. Mântuitorul înțelege însă, deșertăciunea posturilor fariseice, ținute de dragul înălțării sociale numai și față de procedeul lor ipocritic, teatral, așează viața naturală și senină a apostolilor săi cuminiți, identică cu viața nuntașilor, între cari se află mirele și le răspunde cu liniște maiestică, în cuvintele acestea:

— „Nu pot nuntașii să postească, până când este cu ei mirele! Dar veni-vor zilele, când se va lua dela ei mirele și postii-vor atunci și ei!“ (Marc 2, 19).

Și atacul greu eră și paralizat!

— „Acesta primește păcătoșii și mănâncă cu ei!“ (Luca 15, 2) — cârteau din nou fariseii și cărturarii. Mântuitorul dovedește atunci, că opera sa predicată: cercetarea celor perduți și îndreptarea lor la viața adevărată, este opera cea mai optimistă din lume și că se bucură de ea, ca păstorul, care-și chiamă la ospăț vecinii, aflând oaia cea perduță; se veselește ca femeia, care măturându-și casa întreagă și-a aflat perduta dramă; îi saltă sufletul întreg de bucurie, ca sufletul părintelui înviorat, care-și zărește răsărind în pragul cășii fiul său cel rătăcit „care mort eră și a înviat, perdut eră și s'a aflat“. (Luca 15, 32). Bucuria multă a sufletului său bun o simte chiar și cerul, căci „așa se face bucurie și înaintea ingerilor lui Dumnezeu, de un păcătos, care se pocăiește“. (Luca 15, 10). Munca aceasta ideală, pe urma căreia se întrece în bucurie cerul cu pământul: cercetarea celor perduți, și îndreptarea lor la viața adevărată, este partea cardinală a activității sale ingenioase și de dragul separatismului îngust al fariseilor, nu va ignora nici când cea mai bogată comoară sufletească: bucuria muncii altruiste.

Așa de mult iubea Mântuitorul munca aceasta ideală, încât nici în clipitele cele mai sinistre ale vieții sale, când pretinul îl vinde, când îl părăsesc ucenicii și când în singurătatea sa tragică, îl năpădesc josnici dușmanii, cu sulți și cu pumnale și legat — ca uci-gașii — îl poartă sălbatec din temniță în temniță și pela toate ușile secăturilor morale și nemernică judecată-i fac: de moarte grea pe cruce, nici în clipile acestea negre de-o extremă și fatală lovitură, nici când nu-și reneagă nici trecutul plin de gloria idealismului celui mai pur, nici această sfântă muncă optimistă, ci uzează de ea și spânzurat pe lemnul crucii, cercând să mai ridice din prăpastia peirei, încă o biată oaie rătăcită...

Ca „omul, care aflând o comoară ascunsă în o țarină, de bucurie se duse și vinzându-și toate, a cumpărat țarina“ (Mat. 13, 44) și Mântuitorul aflând în munca desfășurată pentru aflarea și îndreptarea celor perduți, comoara cea mai prețioasă din largul lumii, și-a jertfit viața întreagă în slujba acestei munci ideale, căci jertfa caracterizează mărimile morale. Și-a jertfit cu bucurie viața în slujba acestui ideal, căci bucuria

jertfei este nota caracteristică a adevăratelor personalități geniale. Fie gigantică jertfa adusă pentru triumful: binelui, frumosului, adevărului, se recompensează darnic prin bucuria subtilă, simțită în adâncul sufletului lor de spiritele mari, ca sf. ap. Pavel, etnologul Livingstone, admiralul Nelson etc. pe urma convngerii neștrămutate, că: jertfesc jertfă dreaptă idealului.

(Va urmă).

Discursul comemorativ

rostit de Valer Jurca, student în teologie, la ședința festivă a Societății de lectură a teologilor întru amintirea Marelui Andreiu.

Prea Sfințite Dle Episcop,

Onorați oaspeți,

Iubiți colegi!

S'a îmbrăcat în zale lucii lumea întreagă și-a alergat întru apărarea drapelului. Mult sânge a curs pentru el și lacrimi multe au însoțit eroii.

„Când te gândești că-i greu războiul
„N'ai timp să simți că mori“.

Bubuitul tunurilor străin urechilor dedate cu armonia unui cântec dulce, a rupt firul vieții pacinice. Eroii primi au dus cu sine gândurile noastre, sbuciumul lor ne-a răpit privirile și așteptăm deslegarea enigmei. A trebuit să amuțescă tot ce sună frumos, ce-i armonios, să se pună în serviciul rece alui Marte. Peste toate cele din trecut vitregimea zilelor a aruncat un vâl cernit, vâlul uitării, iar inimile le-a încătușat. Rupem lanțul ruginit, și desprindem vâlul acesta. O sumedenie de suveniri ne apar, și cât sunt de frumoase. Toate ne cer atențiune, și cu toate ne împrietenim; iar pe început cu acestea suveniri incopciem viața noastră de vremurile apuse.

Azi ușorați pe câteva minute de povara vremurilor grele, adunăm floricele alese, crescute în stratul cald al inimilor noastre și le depunem pe mormântul celui mai ales arhieru. Pe când în văzduh vuieste metalica vibrândă jale a clopotelor, iar vântul desface ultimele frunze de crengi, coborându-le a lene, inimile noastre se unesc în armonia dulce a cuvintelor:

Dormi în pace suflet blând!

Din negura de vremi ni-se desvăluie chipul blând al marelui arhieru adormit. Privirea-i maiestoasă îngână măreția sufletului său. Ne privește cu atâta gingășie, cunoaște gândul nostru, vede înlăuntrul inimilor noastre, simte alipirea noastră. Și parcă seninul feții ne 'nvăluie, cum ar zice cuvintele Mântuitorului:

„Lăsați pruncii să vină la mine“

și fețele noastre împrumută din strălucirea feții lui, cum ne-ar descoperi seninul gândului.

Inimile noastre în drumul lung al năcazurilor și al suferințelor s'au răcit și simțim că trebuie să le redăm căldura ce au avut-o, dacă voim să-i mai simțim bătaie.

Pentru aceea alergăm azi cu atâta zor la acel templu, pe a cărui altar e aprins acel foc, care încălzește inimile. Am venit să prindem o schintea care să aprindă în noi dorul după tot ce e frumos, tot ce e nobil, ce ne ridică peste orizontul îngust al meseriei vieții. Alergăm la acest părinte bun, să învățăm iubirea de neam și lege, să câștigăm o rezoluție în ce nu suntem siguri.

În fuga clipe'or ne gândim la viața acestui luceafăr stins, care lucește și azi pe bolta cerului nostru. Ne trec multe lucruri frumoase pe dinaintea ochilor sufletești și prindem un moment ce ne procură atâta plăcere și ne înalță sufletește.

Șaguna își făcea studiile la Pesta, unde era unchiul său, comerciantul Grabovsky. În casa acestuia se adunau bărbații cei mai de frunte ai neamului românesc de pe vremea aceea și se sfătuiau în afacerile bisericesti și naționale ale neamului românesc.

La scenele acest-a asistă și tânărul Șaguna. Aici a pătruns el în măduva neamului său. De atâta jale și durere, inima lui nobilă și tânără s'a înduișat și sufletul său de aici își ia zborul de vultur în regiunile înalte ale idealului. Mediul în care se află Șaguna era luminat de razele focului aprins în secolul premergător. Stăpâna deia națională, răsărită din evoluția veacului al XVIII. La lumina acesteia a țesut firele de aur ale sufletului său.

A simțit duhul răsvăririi rele și zideă planul măreț al creațiunilor sale. Vedeă poporul român lăsat în voia întâmplării, legea lui în bătaia de valuri a curentelor dușmănoase, și șoapte sfinte se turnau în alvia, pe unde o să curgă viața viitoare și-i spuneau că el e chemat să ridice din atâta năcaz neamul și legea sa.

Vedeă lanțul ruginit al iobăgiei sfărâmat, și soarele libertății adăpând florile ofilite, zărea legea scutită cu fortărețe tari.

Prevederile lui toate trup s'au făcut, el a devenit sufletul neamului, și și-a executat planul măreț: națiune liberă, și biserica apărată pentru secolii de valurile vremilor de vijelie.

Nutriți de această plăcere sufletească ne gândim la zilele noastre. Tresărim de bubuitul tunurilor și ne sfășie glasurile gemânde înăbușite de explozarea obuzelor, dar gândul nostru într'aripat își ia zborul mai departe. Urmează o altă scenă. Încurcătura zilelor de azi, mâine-poimâne iese la lumină. Îțele încălcite se descâlcesc într'un mod miraculos, și dușmănia, care cerea scurgerea a tot ce este viu, învărtind pumnalul cu sălbăticie, e înlocuită cu îmbrățișarea și strângerea de mâini ale eroilor. Schinteile ieșite din ciocnirea armelor a aprins focul dragostei în inimile luptătorilor. Dorul vieții pacinice, dorul traiului mai bun crește tot mereu. Din ruinele măcelului se ridică o altă lume, se naște altă viață. Viața din trecut nu se mai poate continua, unde s'a lăsat. Lumea trebuie să alerge spre alte regiuni, unde e răspândită și aer aroma iubirii vieții. Trebuie să aibă alt nutremânt, nutremântul care dă viață. Lumea trebuie să se concentreze în jurul idealurilor.

Idealul este suflarea dumnezeiască, puterea creatoare a sufletului. Idealul este poezia vieții, pomul vieții. Cei ce se hrănesc din roadele acestui pom, au viață vecinică. Dar pomul acesta crește în pământul cultivat de inimi calde, căci unde se răcesc inimile, se vestelesc florile, și în locul lui rămâne numai un sumar al suvenirilor.

Un popor, care voadă să trăiască, trebuie să aibă această hrană.

Războiul armelor ucigătoare va fi înlocuit cu războiul idealurilor.

Și cine-i chemat la această luptă. Răfuiala aceasta cere puteri noi, energii neîncepte. Eroii zilelor de ieri stau cu ranele lor încă sângerânde și se gândesc poate la viața ce a stins pumnalul rece. Simțim privirile acestora ce le îndreaptă spre noi și le auzim șoaptele cuvintelor: generația nouă!

Sufletul ni-se umple de mândrie, energiile par că își îndoiesc puterea, iar voința ni-se exprimă în cuvântul: da. Simțim greutatea ce vom întâmpina, dar la gândul că puterile ne sunt neîncepte, școala ne stă în ajutor, și dascăli avem, cari ne știu înmănunchia energiile întru iubirea de patrie neam și lege, vom stă gata de luptă, numai doar ajungem în răcoarea dimineții, când sufletul ajunge la largul său.

Desfășur programa ședinței noastre de azi întru amintirea arhierelui Andreiu și doresc ca floricele preperate de noi azi să-i fie spre odihnă ușoară și ca un prinos al recunoștinții noastre.

Prea Sfințite binecuvântă intrarea!

INFORMAȚIUNI.

Act de recunoștință. P. Sfințitului Domn *Ioan I. Papp*, episcop în Arad. În semn de recunoștință pentru iubirea părintească arătată față de noi și mângâierea sufletească ce ne-ați cauzat-o prin cărțile de rugăciuni trimise gratuit noauă, soldaților bolnavi de prin spitalele din Oradea-mare, primiți cele mai călduroase mulțămite.

Rugăm cu toții pe atotputernicul Dumnezeu sfântul, ca iubirea aceasta nemărginită și îngrijirea părintească a Prea Sfinției Voastre să Vi-o răsplătească cu mulți ani fericiți în mijlocul nostru.

Sărutând prea sfințitele mâni strigăm: „Întru mulți ani Stăpâne“!

Oradea-mare, la 1/14 Decembrie 1917.
În numele celor mulți: *Iuliu C. Halmașian*, preot militar.

† **Patriciu Drăgălina.** Venerabilul president al Comunității de avere a fostului regiment confinar româno-banatic Nr. 13, fost timp îndelungat profesor dirigent al institutului pedagogic gr.-or. român din Caransebeș, membru în toate corporațiunile noastre bisericesti: consistorul și sinodul eparhial din Caransebeș, congresul și Consistorul metropolitan și al societăților noastre culturale, a încetat, Vineri, la 1/14 Decembrie a. c., din viață, după grele suferințe, în etate de 68 ani. În mormântarea a avut loc Duminecă, în 3/16 Decembrie, în cimiterul dela biserica sf. Ioan Botezătorul din Caransebeș. Răposatul în Domnul a fost un harnic pedagog și un zelos muncitor și pe terenul literaturii. A scris între altele istoria graniței și a Românilor bănățeni, dovedind ve-

deri largi și studiu profund. Ca president al Comunității de avere a căutat să salveze această instituțiune primejduită. Trecerea lui la cele eterne lasă în urmă-i sincere regrete și o situație pentru Comunitate enorm de gravă. Il deplâng fiicele *Cornelia*, măr. Ioan *Popoviciu*, preot în Recița-montană, *Florica*, măr. Ioan *Șușoi*, proprietar, *Lia*, măr. Romul *Ancușă*, preot în Văliug, fratele: Eliseiu *Drăgălina*, preot în Berlova, sora: *Rusanda Potoccean*, numeroșinepoți și nepoate.

Odihnească în pace!

Deputat congressional preotesc. În cercul Petrovaselo a fost ales P. C. Sa dl protosincol Dr. Iosif Tr. *Badescu*.

Deputați congressionali. În districtul Consistorului din Oradea-mare au fost aleși:

Din cler: Cercul Orade-Peșteș: P. C. Sa *Roman R. Ciorogariu*, vicar episcopesc

Cercul Tinca-Beliu: *Nicolae Roxin*, protopopul Tinței.

Cercul Beiuș-Vaşcău: *Adrian P. Desseanu*, prot. Vașcăului.

Miren: Cercul Oradea: *Dr. Aurel Lazar*, adv. fisc. cons., Oradea-mare.

Cercul Peșteș: *Dr. Dimitrie Mangra*, adv. Oradea-mare.

Cercul Tinca: *Nicolae Zigre*, secr. mitrop. Sibiiu.
Cercul Beliu: *Dr. George Popa*, jude la tabla reg. din Oradea-mare.

Cercul Beiuș: *Dr. Gavril Cosma*, avocat în Beiuș.

Cercul Vașcău: *Desideriu Tempelean*, protopretore în Vașcău.

În dieceza Caransebeșului:

Cercul Valeaboului: *Dr. Virgil Budințian*, medic în Caransebeș.

Cercul Lugoj: *Dr. Valeriu Branșce*, publicist în Lugoj.

Cercul Făget: *Dr. George Gârda*, adv. în Făget.
Cercul Buziaș: *Titu Mărgineanșu*, consilier de finanțe în Timișoara.

Cercul Ghilad: *Procopiu Șimian*, inv. în Foeni.
Cercul Vârșet: *Ionel de Mocsonyi*, mare proprietar în Capolnaș.

Cercul Iam: *Petru Corcan*, dep. dietal în Budapesta.
Cercul Sasca-mont.: *Ioan Cimponeriu*, protopretore în Iam.

Cercul Oravița-mont.: *Iosif Brebenar*, inv. silv. sup. în Recița-mont.

Cercul Bocșa-mont.: *Dr. Cornel Petricu*, notar public reg. în Bocșa-mont.

Cercul Caransebeș: *Aurel Moaca*, asesor consist. în Caransebeș.

Cercul Teregoa: *Teodor Dragomir*, protonotar orășenesc în Caransebeș.

Cercul Domașnea: *Ilie Orzescu*, profesor seminarial în Caransebeș.

Cercul Mehadia: *Constantin Burdia*, consilier în Caransebeș.

Cercul Prigor: *Iuliu Vuia*, inv. director în pens. în Caransebeș.

Cercul Bozovici: *Dr. Mihai Grosșian*, avocat în Oravița-mont.

Cercul Biserica-albă: *Dr. Aurel Novac*, avocat în Biserica-albă.

Cercul Alibunar: *Ștefan Jianu*, asesor consist. în Caransebeș.

Cercul Satul-nou: *Petru Stoica*, director de bancă în Satul-nou.

În cercul Ohaba-bistră răposând alesul *Patriciu Drăgălina* va fi alegere nouă.

Premiul Nobel al păcii. Din Cristiania se anunță: Comisiunea Nobel a stortingului a hotărât, ca premiul păcii din anul curent să se acorde comitetului internațional dela Crucea Roșie din Geneva. Premiul din 1916 nu va fi dat nimănui, ci împreună cu premiile din 1914 și 1915 au să formeze un fond, din care se va sprijini mișcarea în interesul păcii.

Secularizarea averilor bisericesti. Guvernul bolșevic va edă în curând un ordin, prin care va decretă separarea bisericii rusești de stat. Averile bisericilor și ale mănăstirilor, pietrele scumpe din mitre și odoarele bisericesti vor fi confiscate. Preoții vor fi obligați a servi în armată — fără armă.

Societatea esperanto din Paris anunță, că întreaga sf. Scriptură a tradus-o în limba esperanto și că va edă un lexicon mara teologic, care va cuprinde toate opurile critice din literatura universală referitoare la Biblie.

Ierusalimul ajungând iarăși sub stăpânire creștină s'au înălțat rugăciuni de mulțămire în toate bisericile pin Roma.

Republica Cuba a declarat războiu monarhiei Austro-Ungare.

Salare la fei de mari. Pe seama funcționarilor de stat ai Rusiei s'a statorit salar unitar. Sfatul comisarilor poporului a decis adecă să se plătească fiecărui funcționar de stat, fără deosebire, salare egale de 500 ruble pe lună. Cei căsătoriți primesc un adaos de 100 ruble

Urcarea taxelor medicale. În urma extraordinarelor împrejurări cauzate prin războiu au stabilit medicii pentru publicul cu dare de mână, următoarele taxe: Ordinațiune de zi în locuința medicului 6 cor., vizită la domiciliul bolnavului 8 cor., noaptea taxa dublă. Taxa de consiliu se stabilește din caz în caz și este a se solvi atât medicilor invitați cât și celui de casă. Onorarul anual se stabilește în conformitate cu starea materială a părții, fiind minimul 200 cor. Deosebit sunt a se retribui analizele, certificatele și operațiunile. Oficianții și cei ce nu dispun de averi mai mari vor fi considerați după taxele de de până acum.

Cum trăiesc vienezii. Un domn din Arad, care a petrecut zilele aceste în Viena istorisește — într'un ziar din loc — despre stările din capitala austriacă următoarele: Hotelurile sunt reci și locuințele neîncălzite. O familie capătă 20 chilogr. de cărbuni la săptămână. Alimentarea e rea. Pânea nu se poate gustă, are un miros de mușgaiu. Unt și ouă nu se află. Lipsa de zahăr a fost suplinită câteva luni cu zaharin, acum nici de acesta nu mai este. Carne este destulă, pentrucă în lipsă de nutreț, se vind și se taie multe vite. Localurile publice se închid la orele 9 și $\frac{3}{4}$. Birje, chiar și pentru un drum scurt, nu se capătă fără 20 coroane. Pe tramvaie o îmbulzeală primejdioasă. Toți articolii mai însemnați se pot căpăta

numai cu bilete. In suburbii lipsă de pâine și făină. O indignare contra Ungariei și a Germaniei. Inaintea prăvăliilor copii desculți. Teatrele și locurile publice pline. Pe corso o mulțime de oameni. Toaleta elegante și scumpe. Cu un cuvânt sărăcie lucie.

O judecată dreaptă. In o foaie din America se poate citi știrea următoare: Judecătorul Tuthil din Cicago a judecat pe 3 crâșmari la o pedeapsă de 80 mii coroane și a orânduit, ca suma aceasta să se dea pruncilor unui anumit Ioan Hedland. Acest Hedland a fost jertfa beuterei. Cum s'a aflat la pertractare, a fost măsar, om foarte sărguincios, muncitor și anual câștigă și 7000 cor. Se îngrijea frumos de familie. Inainte cu 7 ani însă s'a dat beuterei. Și-a pierdut slujba, i-s'a dus mica avere și pruncii lui de 2 - 15 ani au rămas peritori de foame. Lângă prunci s'a orânduit un curator, care a pârît apoi pe cei 3 crâșmari, pe cari mai mult i-a cercetat Hedland. Fiește crâșmarii se apărau, că ei nu sunt de vină, că Hedland a ajuns la sapă de lemn și osândirea lor ar însemna pierderea tuturor crâșmariilor de pe fața pământului. Judecătorul Tuthil însă a fost de altă părere și a declarat, că crâșmarii aceia sunt răspunzători pentru pagubă și sunt datori să plătească pruncilor 80 mii coroane. Publicul a primit judecata strigând „să trăiască”. — „Să trăiască”, am strigă și noi, să avem atari judecători I (C. V.)

Poșta redacției.

Dlui *D. B.* în *N.* Cu plăcere deschidem coloanele ziarului nostru pentru discutarea în mod obiectiv și demn de zilele grele, prin cari trecem, a chestiilor noastre școlare actuale. Suntem recunoscători pentru bunul început ce l-ați făcut și Vă rugăm să ne mai cercetați cu scrisul Dvoastre. Salutări frățești.

Dlui *L. Cioban*, inv. Am primit cu mulțumită. Se va publica. Colaborarea Dvoastră, care manuați atât de bine condeiul, ne servește spre bucurie. Salutări cordiale.

Concurse.

Nr. 4634/1917.

Pentru catedra de lucru de mână, desemn și caligrafie la școala diecezană civilă gr.-or. română de fete din Arad, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala” se publică concurs.

Se admit numai recurente. Dela recurente se cere:

- Să aibă cvalificațiunea cerută la stat pentru profesorii și profesoarele la școalele civile.
- Să fie de religiunea gr.-or. română.
- Prin atestat medical să dovedească sănătatea.
- Despre eventualul serviciu să producă atestat de serviciu dela organele competente.

Beneficiul împreună cu aceste posturi va fi următorul:

1. Profesoara externă va avea salar fundamental 2000 cor., bani de cortel 400 cor. și cvinvenale (5) de câte 200 cor.

Față de profesoarele fără de familie Consistoriul are dreptul să dispună, ca acelea să fie interniste.

Profesoarele interne vor fi obligate a face repetițiunile de studii cu elevele din internat. Proviziunea va fi asemenea cu cea a elevelor.

Fiecare profesoară va primi obligamentul de a propune până la maximul de 24 ore pe săptămână studiile, pe cari le va indica direcțiunea institutului cu posibila considerare la specialitatea profesoarei respective.

Arad, din ședința Consistorului gr.-or. român ca senat școlar, ținută în 28 Noemvrie (11 Decemvrie) 1917.

Ioan I. Papp, episcop.

—□—

1—3

Pentru întregirea vacantului post de preot-paroh din parohia **Bara**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- O sesie de pământ, parte arător. parte fânaș;
- Intravilan parohial de $\frac{3}{4}$ jugăr;
- Stolele legale și
- Eventuala întregire dela stat.

Parohia este de clasa I, dar în senzul înaltei rezoluțiuni consistoriale Nr. 4201/1917, se admit și concurenți cu cvalificație de clasa a II-a.

Alesul va purta sarcinile publice după sesie.

Deasemenea se obligă ca, fără altă remunerație, să catehizeze școlarii gr.-or. rom. din parohie.

Doritorii de a reflectă la acest post, pe lângă respectarea §-lui 33 din regulamentul pentru parohii, au să dovedească:

a) Că posed cvalificația pretinsă prin concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/1910 și

b) Că întrunesc toate condițiunile concursuale. Întrunirea acestor condiții trebuie să o dovedească oficiului protopresbiteral deodată cu insinuarea dorinții de a se prezentă poporului.

Intrucât sunt din alte dieceze, trebuie să dovedească, tot atunci că au consimțământul Consistoriului, respective al Episcopului diecezan, de a reflectă la această parohie.

Sunt poștiți mai departe ca, în terminul concursual, să se prezinte într'o Duminecă sau într'o sârbătoare în sf. biserică din Bara (Barafalva, Krassó-Szörény m.) spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, eventual în slujire și în oratorie.

Petițiunile instruate cu documentele de lipsă, în senzul indicat mai sus, se trimit comitetului parohial din Bara, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes m.), în terminul concursual.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Soroșag (Szarvaság)** protopresbiteratul Radnei, conform ordinului Consistorial nr. 4363/1917 prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în organul diecezan.

- I. Parohia este de clasa a III-a.
- II. Venitele parohiei sunt:
  1. O sesiune de pământ la deal.
  2. Birul legal.
  3. Stolele legale.
  4. Folosința casei și a grădinei parohiale.
  5. Interesele după capitalul provenit din vinderea pădurii parohiale.
  6. Eventuala întregire dela stat.

Preotul, carele se va alege, va suportă toate dările după venitul parohial și va avea să catechizeze elevii școlii de stat din loc, fără a putea pretinde pentru aceasta dela parohie vre-o remunerațiune.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți, ca recursurile lor ajustate cu documentele de cvalificațiune și serviciu și adresate comitetului parohial din Soroșag să le înainteze în termenul concursual oficiului protopresbiteral din Mariaradna, iar dâșii — cu observarea dispozițiunilor regulamentare, — să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie.

Să notează, că prezentarea în parohie se admite numai candidaților, cari vor dovedi, că au cvalificațiunea recerută, iar candidaților din altă dieceză numai dacă dovedesc la oficiul protopresbiteral, că au permișiunea Consistorului, respective a Episcopului diecezan de a putea recurge la această parohie.

Soroșag, (Szarvaság) din ședința dela 28 Octomvrie (8 Noemvrie), 1917.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, ppresbiter.

—□—

3—3

În temeiul ord. V. Consistor Nr. 2033 B. 1917, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Picleu**, ppresbiteratul Peștesului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Casă parohială cu apartimentele.
2. Pământ parohial 10 jug. cat. și 1257□.
3. Bir parohial dela 100 Nrii de casă câte-o măsură de cucuruz sfârmat, ori prețul iei curent.
4. Stolele îndatinate.
5. Clacă: 20 pluguri și 60 de lucrători cu mâna, sau prețul curent al acestor prestațiuni.
6. Întregirea dotațiunei dela stat.

Preotul va prevedea și catihizațiunea și va suportă dările după pământul parohial.

Doritorii de-a ocupa această parohie, să-și înainteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Picleu, Prea On. oficiu ppesc în Mezôtelegd, având dâșii cu încuviințarea protopresbiterului tractual, a se prezenta în parohie, ca să facă cunoștiință cu poporul, a servi în sfânta biserică, a cânta și a predică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopresbiter ort. român.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune sistemizat prin ordinul cons. cu Nr. 2248/914 lângă parohul Nestor Porumb din **Tulca** comitatul Bihor ppiatul Tinca cu termen de 30 zile dela prima publicare, pe lângă salarul fix de 800 cor. solvit de pătrar ulterior de paroh și eventuala întregire dela stat votată pentru capelani.

Alesul va avea să se îngrijească de cvartir și va fi îndatorat a îndeplini toate funcțiunile parohiale, cari parohul nu și-le va rezervă pentru sine, fără a putea pretinde măcar ștolele dela funcțiuni și să provadă catehizarea în școalele confesionale.

Parohia fiind de cl. I. dela reflectanți se pofteste testimoniu de cl. I. și testimoniu de maturitate, conform §. 6. alinia 2. din regulamentul pentru parohii.

Reflectanții, recursurile lor provăzute conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, au să le subștearnă oficiului protopresbiteral al tractului Tinca în Méhkerék (Bihar m.) prezentându-se în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Tulca pentru a-și arată desteritatea în celea rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

3—3

Tipografia diecezană

Arad, strada Deák Ferencz nrul 35.

Telefon pentru oraș și comitat nrul 266.

Execută totfelul de lucrări în
bransa tipografică ca: reviste,
cărți, foi volante, invitări de
cununie și logodnă, bilete de
vizită și note muzicale etc. etc.